

HƏMİDƏ RAMİZ qızı BİNNƏTOVA
Bakı Dövlət Universiteti (magistrant)

VƏTƏNPƏRVƏRLİK HİSSLƏRİNİN TƏDRİSİ VƏ “KİTABİ-DƏDƏ QORQUD”

“Vətənpərvərlik nədir? Vətənpərvərlik böyük məfhumdur. Bu, sadəcə, orduda xidmət etmək deyil. Vətənə sadıq olmaq, Vətəni sevmək, torpağa bağlı olmaq – budur vətənpərvərlik! Vətənpərvər gənclər yetişdirilməsi təkcə təhsil müəssisələrinin işi ilə bitmir. İlk olaraq, ailədən başlayan bu tərbiyəvi iş təhsil müəssisələrində davam etdirilir, bütün cəmiyyətin, onun hər bir üzvünün əməlindəki müsbət nümunələrlə yetkinləşir”. / Heydər ƏLİYEV/

Dahi Ümummilli Liderimizin dediyi kimi, hər birimiz gələcəyimiz olan gənc nəslin vətənimizə məhəbbət, xalqımıza, elimizə, obamıza hörmət, soykökümüzə, öz ata-babalarımızın adət-ənənələrinə sədaqət ruhunda tərbiyə olunmasına böyük məsuliyyətlə yanaşmalı və buna həyatı əhəmiyyətli bir məsələ kimi baxmalıyıq. Bu danılmaz bir həqiqətdir ki, vətənpərvərlik insanda qəhrəmanlıq, məğlubedilməzlik və fədakarlıq hissi yaradaraq, onda apardığı mübarizəyə inam hissini gücləndirir.

Vətənpərvərlik qəhrəmanlıq hissini əsasını qoyan amildir. Hər birimiz şanlı tariximizin əfsanəvi qəhrəmanları olan Cavanşir, Babək, Şah İsmayıl Xətai, Səmədağa Mehmandarov, Həzi Aslanov, Mehdi Hüseynzadə kimi igid və cəsur sərkərdələrimizlə həmişə fəxr edirik. Həmin qəhrəman oğullarımız bizə onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan xalqı qəhrəman xalqdır, və bu xalq həmişə öz vətəninə göz bəbəyi kimi qorumağa hazır olan igidlər gənclər yetişdirmişdir.

XX əsrin əvvəllərində ölkə ərazisində müstəmləkə siyasət yürüdən və antitürk siyasəti həyata keçirən Rus imperiyası öz işini elə qurmuşdu ki, müstəmləkə siyasəti yürütdüyü ölkələrdə xalqlar öz soykökündən, qəhrəmanlıq tarixindən, milli-mənəvi dəyərlərindən, adət-ənənələrindən uzaq düşsünlər. Bu dövrdə hazırlanmış dərsliklərdə, dərs vəsaitlərində və metodik ədəbiyyatlarda hərbi-vətənpərvərlik hissləri aşılardan məlumatlar və hərbi məzmunlu biliklər məxfilik üzündən verilmirdi. Əslində isə bu, şüurlu surətdə edilirdi. Bunun əsas səbəbi isə gənclərimizin vətənpərvərlik duyğularından məhrum olmasını və vətənimizin müdafiəsi üçün lazımı bilikləri ala bilməmələrini təmin etmək idi.

Artıq bu gün müstəqil, azad olan respublikamızın inkişafı ilk növbədə böyüyən nəslin təlim və tərbiyə işinin düzgün təşkilindən, vətəndaşlıq hazırlığından asılıdır. Uşaqların sağlam ruhlu bir vətəndaş kimi böyüməsində ailənin, məktəblərin, cəmiyyətin, ümumilikdə mühitin rolu çox böyükdür. Uşaqlar bir insan və vətəndaş kimi ilk tərbiyəni ailədə alırlar. Ailədə onlar əxlaqi-mənəvi keyfiyyətləri, davranış qaydalarını, bədii-estetik duyumu, fiziki möhkəmliyi, əmək vərdişlərini və bu kimi müxtəlif mənəvi keyfiyyətləri qazanırlar.

Gənclərdə vətənpərvərlik, qəhrəmanlıq tərbiyəsini o zaman daha yaxşı aşılamaq mümkündür ki, ümumtəhsil məktəblərinin aşağı siniflərindən başlayaraq şagirdlərə hərbi məzmunlu biliklər də verilsin. Ümumtəhsil, orta ixtisas və ali məktəblərdə tədris olunan təbiət və cəmiyyət elmləri, humanitar və s. kimi fənlər gənclərimizdə hərbi-vətənpərvərlik hisslərini aşılamaq üçün çox böyük imkanlara malikdir.

Hər bir insan fərd kimi doğulub, vətəndaş kimi fəaliyyət göstərərək təlim-tərbiyə və təhsil prosesində, əmək prosesində vətəndaş hazırlığı keçir. Əsl vətəndaş dedikdə, vətəninə, dövlətinə məsuliyyətlə, gərəkli fəaliyyəti ilə xidmət edən, milli-mənəvi keyfiyyətlərə malik olan insan nəzərdə tutulur. Vətəndaşlıq tərbiyəsinin əsası ailədə qoyulur. Təcrübələr göstərmişdir ki, ailədə vətəndaşlıq tərbiyəsi yalnız özbaşına, kor-koranə deyil, məqsədli, planlı və sistemli şəkildə təşkil olunarsa daha səmərəli nəticələr əldə edilə bilər. Uşaqların vətəndaşlıq tərbiyəsi dedikdə, şəxsiyyət kimi yetişməsi və yüksək əxlaqi-mənəvi keyfiyyətlərə yiyələnməsi nəzərdə tutulur. Onlar cəmiyyətdə davranış qaydalarını, savadlı olmağı, nizam-intizamı,

vətəninin tarixini, coğrafiyasını, mədəniyyətini, milli-mənəvi dəyərlərini, adət-ənənələrini bilməli, vətəni böyük məhəbbətlə sevməlidirlər. Uşaqlar ideyaca savadlı olmalı, gördükləri işə şüurlu şəkildə yanaşmalı, məsuliyyətli, vicdanlı və mübariz olmalı, pisliliklərlə, əliəyirliklərlə barışmamalıdırlar. Onlarda mənəviyyət tərbiyəsini inkişaf etdirmək üçün yaxşını pisdən ayırmaq, həqiqətə və ədalətə, insanlara, böyüklərə, ailə üzvlərinə hörmət etmək kimi insani, mənəvi keyfiyyətlər aşılmalıdır. Uşaqların davranış xüsusiyyətlərini düzgün qiymətləndirməli, onlarda yaxşı davranış və qarşılıqlı əlaqə təmin olunmalıdır. Respublikamızda hüquqi və demokratik dövlət quruculuğu inkişaf etdikcə, vətənpərvərlik tərbiyəsində, həmçinin, böyüməkdə olan nəslin hərbi-vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir. Böyük Atatürk dediyi kimi: “sülh istəyən xalq hər bə hazır olmalıdır”. Bu, çox qiymətli kəlamdır. Azərbaycan xalqı heç bir vaxtlə müharibəni arzulamır, həmişə sülhün, əmin-amanlığın tərəfdarı olmuşdur. Vətənpərvərlik tərbiyəsini aşılamaq üçün sadəcə quru sözlər, nəsihətlər kifayət deyildir. Bu sahədə daha məqsədəuyğun müvəffəqiyyət əldə etmək üçün ümumtəhsil məktəblərində müəllimlər tərəfindən təlim-tərbiyə işlərini düzgün planlaşdırılmalı və şagirdlərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunması üçün əlavə tədbirlər də görməlidir.

Bildiyimiz kimi, təlim-tərbiyə işinin bütün sahələrində, olduğu kimi vətənpərvərlik tərbiyəsində də aşılmasına ibtidai siniflərdə başlanılır və bu, yuxarı siniflərdə daha da inkişaf etdirilir. Buna görə də böyüməkdə olan nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmasında ibtidai sinif müəllimlərinin üzərinə böyük məsuliyyət düşür. İbtidai sinif müəllimləri məktəbə qədəm qoyan körpə balaların qəlbində elə ilk günlərdən etibarən Vətənə məhəbbət aşılamağa, onları güclü vətənpərvərlik hissinə tərbiyə etməyə çalışmalıdırlar. Şagirdlərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmasında və Vətənə məhəbbət hisslərinin aşılmasında ən vacib məqamlarından biri onların yaşadığı kənd, şəhər, bölgə, ölkə haqqında geniş məlumatla malik olmaları və tanımalarıdır.

Dövlətimizin tarixi, keçmişi haqqında sistemli, şagirdlərin başa düşəcəyi tərzdə verilən məlumatlar da onlarda vətənpərvərlik hissinin tərbiyə olunmasında mühüm rol oynayır. İstər dərslərdə verilən ayrı-ayrı mətnlər, istərsə də aparılan tərbiyəvi söhbətlər və tədbirlər zamanı verilən belə məlumatlar, Vətənimizin zəngin tarixi, xalqımızın öz kimliyini, varlığını qorumaq üçün apardığı mübarizələr, azadlıq və müstəqillik uğrunda gedən mücadilələr haqqındakı biliklər şagirdlərdə vətənpərvərlik hisslərini daha da artırır. Onlarda vətənpərvərlik hissinin tərbiyəsində xalqımızın qəhrəman oğulları, tarixi şəxsiyyətlər haqqında verilən biliklər, aşılana məlumatlar da güclü təsir qüvvəsinə malikdir.

Şagirdlərlə aparılan belə vətənpərvərlik tərbiyəsi işi onların Vətəni məhəbbətlə sevmələrinə, ona sdaqət ruhunda böyümələrinə və xalqımıza xas olan ən yüksək mənəvi və əxlaqi keyfiyyətlərə yiyələnmələrinə müsbət təsir göstərir. (3)

Şagirdlərdə, gənclərdə vətənpərvərlik hissinin aşılması və formalaşdırılması məhz ümumtəhsil məktəblərinin üzərinə düşən vəzifələrdəndir. Bu hissi onlarda körpə yaşlarından formalaşdırılmalıdır. Hər bir millətin gələcəyi, inkişafı onun yetişməkdə olan gənc nəslidir. Gənc nəslin qayğısına qalmaq isə hər bir dövlət siyasətinin aparıcı istiqamətlərindən biridir. Bugünün məktəblisi nə qədər savadlı, nə qədər yüksək dünyagörüşünə malik olarsa və nə qədər vətənpərvər olarsa, dövlətin, millətin gələcəyi bir o qədər sağlam, işıqlı və ümidverici olar. Bu mənada ümumtəhsil məktəbləri gələcək nəslə mizin bünövrəsinin möhkəmlənməsinə xidmət edən bir qurum, bir ocaqdır. “Təhsil haqqında” Qanun da, ümumtəhsil məktəblərinin daxili qayda-qanunları da, müəllimlərin öz işinə məsuliyyəti də müasir məktəblinin tərbiyəsində kompleks şəkildə yanaşmanı tələb edir. Yəni, bu gün formalaşan, inkişaf edən şagird yalnız yaxşı oxumaqla kifayətlənməməli, həm də vətənpərvər, dövlətimizə, vətənimizə sdaqətli olmalıdır.

Vətən hər bir millətin, xalqın illər uzununu yaşadığı, adət-ənənəsinin, dəyərlərinin, varlığının, şüurunun, birliyinin formalaşdığı, torpağı ilə birləşdiyi məkandır. Hansı ki, bu məkən ana qucağı kimi isti, əmin və etibarlıdır.

Vətən müqəddəs bir varlıqdır. Ata və babalarımız bu torpaqlarda yaşamış, onu əkib-becərmiş, qorumuş və onun uğrunda vuruşmuşlar. Onlar bu torpaqlar uğrunda canlarından keçib, şəhidlik zirvəsinə yüksəlmişlər.

“Vətən” və “vətənpərvərlik” kimi müqəddəs anlayışların mənasını şagirdlərimizə, gənclərimizə aşılamaq biz müəllimlərin öhdəsinə düşən şərəfli vəzifədir. Bu vəzifənin icrası yalnız biz müəllimlərin deyil, bu ölkənin hər bir vətəndaşının ən ülvə vəzifəsi olmalıdır. Hər bir vətəndaş Vətənə bağlılıq, vətənpərvərlik və milli qürur kimi hisslərin aşılmasına səy göstərməlidir.

Bildiyimiz kimi, ədəbiyyat dərin və geniş mənə ifadə edir. O insanın, millətin, xalqın hisslərini, düşüncələrini, arzu və istəklərini obrazlı şəkildə əks etdirən söz sənətidir. Ona görə də hər bir insan oxuduğu hərmisrada, hər bir cümlədə öz daxili aləmini tapır. Biz bunu həm yazılı, həm də şifahi ədəbiyyat nümunələrində görə bilirik.

Vətənimizin torpağının müqəddəsliyi, onun düşmənlərdən, yağılardan qorunmasının vacibliyi dastanlarımızın ən ulusu “Kitabi-Dədə Qorqud”da böyük məhəbbətlə tərənnüm edilir. Dastanda Vətən ana ilə bərabər tutulur və Oğuz elinin igidləri “Vətən haqqı ana haqqıdır” - kəlamını uca tutaraq Vətənimizin keşiyində ayıq-sayıq dayanıb, onu göz bəbəkləri kimi qoruyurlar.

“Kitabi-Dədə Qorqud” eposu qəhrəmanlıq, mərdlik, igidlik, cəsurluq, dostluq, birlik eposu olmaqla yanaşı, həm də insanpərvərlik, namus, qeyrət, ləyaqət kimi milli-mənəvi, əxlaqi dəyərlərlə zəngin olan və gənc nəslin tərbiyəsində mühüm rola malik olan böyük tarixi abidədir. Milli-mənəvi dəyərlərin mühüm tərkib hissələrindən olan qəhrəmanlıq, vətənpərvərlik, yurd sevgisi dastanın əsas ideyasını təşkil edir. Dastanda baş sərkərdədən tutmuş böyükdən-kiciyə qədər bütün qəhrəmanların doğma torpaqlarını elini, obasını qorumaq üçün canlarından keçməyə hazır olduqları nümayiş etdirilir.

Dastandan göründüyü kimi Oğuzlarda dostu, yoldaşı müdafiə etməyib qaçmaq, döyüşdən geri dönmək çox ağır cəzalandırılırdı. “Qazan xanın oğlu Uruz bəyin dustaq olduğu boy”da Qazan xan oğlu Uruzun döyüş meydanından qaçdığını zənn edib deyir: “Bəylər, Allah bizə bir fərasətsiz oğul vermişdir. Gedək onu anasının yanından alağ, qılıncla paralayağ, altı bölük edək, altı yolun ayrıcına atağ. Bir daha kimsə çöllük yerdə yoldaş qoyub qaçmasın!” (1, s. 271). Misralardan gördüyümüz kimi Oğuz eli öz yoldaşını döyüş meydanında qoyub qaçanı ən ağır şəkildə cəzalandırır ki, bir daha kimsə bu əməli təkrarlamasın.

Dastanda şagirdlərimizə, böyüməkdə olan gənc nəslimizə Vətənə məhəbbət hissini aşılamaq, onlara vətəni tanımaq, sevdirmək üçün ardıcıl biliklər və məlumatlar verilmişdir. Bu məqsədlə dastanın demək olar ki, hər boyunda vətənin dağları, çölləri, bulaqları, al-əlvan çəmənləri, əzəmətli qalaları, abidələrindən söhbət açılır. “Salur Qazanın evinin yağmalandığı boy”da Salur Qazan yurdu ilə xəbərləşərkən deyir:

Qohum-qəbiləli komam-yurdım!
 Quranda sığına-keyikə qonşu yurdum!
 Səni düşmən haradan talayıb, gözəl yurdım!
 Uca evinin tikilisi, yurdu salmış,
 Qoca anamın oturduğu yer də qalmış.
 Oğlum Uruzun ox atdığı nişan qalmış... (2, s. 74)

Bu misralardan Qazan bəyin yurduna necə bağlı olduğunu, hər qarışının necə qiymətli olduğunu dilə gətirdiyini görə bilərik.

“Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının boylarından göründüyü kimi, advermə mərasimi də qəhrəmanlıq, igidliklə bağlı olub böyük tərbiyəvi əhəmiyyət daşıyır. Oğuz adətinə görə, oğlan uşaqlarına doğularkən deyil, qəhrəmanlıq göstərdikdən sonra ad verilmişdir. Bu cəhətdən oğuz elində yaxşı ad qazanmaq üçün gərək igidlər qəhrəmanlıq göstərəydi. Dastanda Bamsı Beyrək, Buğac, Basat, Qazan kimi igidlər belə adlar sırasındadırlar.

“Dirse xan oğlu Buğac xan boyu”da Dirsə xanın oğlu Buğac Bayandur xanın buğasını öldürdükdən sonra ona ad verməsi, atasından oğlana bəylik istəməsi üçün Dədə Qorqudu çağırırlar. Dədə Qorqud oğlanın atasına müraciətlə deyir:

Hey Dirsə xan! Oğluna bəylik ver,
 Təxt ver, - güclüdür, ərđəmlidir!
 Boynu uzun bədəvi at ver,
 Qoy mindən, hünərlidir!
 Yaylağından on qoyun ver,
 Bu oğlana şişlik olsun, cüssəlidir!
 Qaytabandan qızılı dəvə ver bu oğlana,
 Qoy yüksəlsin, hünərlidir!
 Qızıl tağlı hündür ev ver bu oğlana,
 Kölgə olsun, ərđəmlidir!
 Çiyini quşlu cübbə-don ver sən bu oğlana,
 Qoy geyinir, hünərlidir!

Bu oğlan Bayındır xanın uca meydanında vuruşmuşdur. Sənin oğlun bir buğa öldürmüşdür, qoy adı “Buğac” olsun. Adını mən verdim, yaşını Allah versin, - dedi (1, s. 215). Gördüyümüz kimi, Oğuz igidləri mərdirdi, qorxmazdı və hünərlidirlər. Ad almaq üçün heç bir çətinlikdən, qəhrəmanlıqdan çəkinmirlər.

Dastanın mənəvi əhəmiyyətindən, dəyərindən danışarkən Oğuz elinin bilicisi Dədə Qorquddan, onun elinə düzgün yol göstərməsindən, müdrik məsləhətlər verməsindən danışmasaq olmaz. Dastanda onu ağıllı və müdrik bir yol göstərən kimi görürük. Onun dastandan götürdüyümüz aşağıdakı müdrik kəlamları çox dərin əxlaqi-ibratəmiz mənaya malikdir: “Ata qıymayınca, yol gedilməz. İti qılınıcı çapmayınca, düşmən

basılmaz. Bu dünyada vətəndən əziz, doğma eldən qiymətli nə var? Ata qədri bilməyən namərd oğul doğulmasa yaxşıdır. Qarı düşmən dost olmaz”.

Dədə Qorqudun hələ o zaman təbliğ etdiyi müsbət əxlaqi-mənəvi keyfiyyətlər bu gün üçün də öz aktuallığını itirməmişdir: “Qan tökməmək, qonşularla dinc yaşamaq”, “Cəsarətli, çevik, qorxmaz, güclü olmaq”, “Şəxsi mənafeyin güdülməməsi, hər şeyin xalq üçün edilməsi”, “Dosta rəğbət, düşməyə nifrət bəsləmək”, “Mərd olmaq, dostu sədaqət göstərmək, şərtə əməl etmək”, “Ağıllı, tədbirli olmaq, düşmənin hiyləsinə uymamaq”. Bu dəyərli fikirlərin hər biri şagirdlərin, gənclərin sağlam ruhlu bir şəxsiyyət, vətəninə, millətinə xeyirli bir övlad, qəhrəman kimi yetişməsində mühüm əhəmiyyətə malikdir. Buna görə də tədris zamanı tez-tez bu kəlamları müraciət edilməli və bu yolla onlarda əxlaqi-mənəvi keyfiyyətlərin aşılanmasına çalışılmalıdır.

Qəhrəmanlıq dastanımız olan “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanının təbiiliyi burasındadır ki, o, şəxsiyyət tərbiyəsində həyatın qaranlıq və işıqlı tərəflərini açıq-aydın göstərir, humanizmi və qəddarlığı, əmin-amanlığı və savaşı, dostluğu və düşmənçiliyi, xeyirxahlığı və bədxahlığı, sadəliyi və lovğalığı, doğrunu və yalanı, qabarıq şəkildə əks etdirərək insanları ən yüksək mənəvi, əxlaqi keyfiyyətlərə səsləyir. Buna görə də dastan böyüməkdə olan gənc nəsrimizin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmasında böyük əhəmiyyətə malikdir.

İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT

1. “Kitabi-Dədə Qorqud dastanı”. Bakı, 2017
2. Əliyev S., Həsənov B., Mustafayeva A. Ümumtəhsil məktəblərinin 10-cu sinif Ədəbiyyat fənni üzrə dərslik, Bakı, 2017
3. <http://www.anl.az/down/meqale/sherq/2011/oktyabr/206360.htm>
4. <http://serqqapisi.az/index.php/humanitar/m-d-niyy-t/8129-kitabi-daedae-gorgud-dastan-nda-milli-maenaevi-daeyaelaerimiz-in-aeksi.html>
5. <http://www.anl.az/down/meqale/zaman/2015/dekabr/470108.htm>

Həmidə Ramiz qızı Binnətova

Vətənpərvərlik hisslərinin tədrisi və “Kitabi-Dədə Qorqud”

Xülasə

Respublikamızda hüquqi və demokratik dövlət quruculuğu inkişaf etdikcə, böyüməkdə olan nəslin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir. Bu isə onlarda ilk olaraq mənəvi dəyərlərin inkişaf etdirilməsi ilə baş tuta bilər. Şagirdlərdə mənəviyyat tərbiyəsini inkişaf etdirmək üçün əvvəlcə onlarda vətəninə, millətinə, yurduna sevgi, hörmət hissləri aşılanmalıdır. Təlim prosesində bu kimi mənəvi dəyərlərin aşılanmasına önəm verilməlidir. Aparılan araşdırmada da “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında öz əksini tapan milli-mənəvi dəyərlər, xüsusilə də vətənpərvərlik hisslərinin tədrisi və onun tədrisinin vacibliyi göz önünə gətirilmişdir. Burada ifadə olunan dəyərli fikirlərin hər biri şagirdlərin, gənclərin sağlam ruhlu bir şəxsiyyət, vətəninə, millətinə xeyirli bir övlad, qəhrəman kimi yetişməsində mühüm əhəmiyyətə malikdir. Bütün bunlar dastanın tədrisini şərtləndirən vacib amillərdir.

Açar sözlər: mənəvi dəyərlər, vətənpərvərlik, “Kitabi-Dədə Qorqud”, humanizm, dastan

Hamida Ramiz gizi Binnatova

Teaching patriotic senses and "Kitabi-Dada Gorgud"

Summary

As the building of a legal and democratic state develops in our republic, special attention should be paid to the upbringing of the younger generation in the spirit of patriotism. This can happen, first of all, by developing moral values in them. In order to develop spiritual education in students, first of all, they must be instilled with love and respect for their homeland, nation and country. In the process of learning, emphasis should be placed on inculcating such moral values. The research also considers the national and moral values reflected in the epos "Kitabi-Dada Gorgud", especially the teaching of patriotism and the importance of its teaching. Each of the valuable ideas expressed here is important for the development of students and young people as a healthy spirit person, a child and a hero who is good to his homeland and nation. All these are important factors in determining the teaching of the epos.

Key words: mental values, patriotism, “Kitabi-Dada Gorgud”, humanism, saga

Хаида Рамиз кызы Биннатова

Обучение патриотическим чувствам и “Китаби-Деде Горгуд”**Резюме**

С развитием юридического и демократического государственного устройства в нашей стране, особое внимание должны обратить на воспитание поколения с духом патриотизма. В первую очередь, это может протекать с развитием моральных ценностей. Чтобы развивать у учеников моральное воспитание, сначала нужно прививать им чувства любви и уважения к родине, народу, стране. Во время обучения, должны обратить внимание на такие моральные ценности. В исследовании представлены национально-моральные ценности, в особенности обучение и важность обучения чувств патриотизма, которые нашли своё отражение в дастане “Китаби-Деде Горгуд”. Выраженная здесь, каждая ценная мысль, имеет особое значение, в развитии учеников, молодёжи как здоровой личности, хорошего ребёнка, героя, для своей родины и народа. Всё это является важным фактором для обучения дастана.

Ключевые слова: менталные ценности, патриотизм, “Китаби-Деде Горгуд”, гуманизм, дастан